

ΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ Μ. ΖΑΜΑΚΟΪΣ

Ο ΚΥΡΙΑΝΟΣ

κ. 'Ορτελαίν μπηκε στο σαλόνι, κρατώντας ένα δέμα φακίνο, τυλιγμένο μ' εφημερίδες.

—Μιάνεψε, Φινέττα, τί σου φέρνω ! φώναζε.

—'Η Φινέττα — που από πολλού έλαψε να τ' αβίζει αυτό το λεπτό χαϊδευτικό θύμα— έβγαλε τα γυαλιά από τη μύτη της και κούτσξε με άτοια.

—Νά σου πό, δέν μπορώ να καταλάβω τί έχεις μέσα εκεί, είπε. 'Ενα πελόνι, ένα καρπούζι, ένα καπέλλο...

—'Οχι.

—Τράβα, έπατέλους, τίς εφημερίδες, να τ' ούκεις !...

'Ο κ. 'Ορτελαίν άνοιξε τ' όθια.

—Μπά ! Μά γυαλιά μ' ένα όθραίο χρυσόφαρο ! φώναζε τότε ή Φινέττα. Και τ' ό τ' όθεις αυτό ;

—Μά τούρα συνήθιζονα πάλι τ' χρυσόφαρο σ' όλα τ' σαλόνια. Είνε ένα όθραίο μπικέλο, ένα στολίδι. Για σένα όμως είνε κάτι παραπάνω : Μιά ζωντανή ανάμνηση ! Φαντάσου, αυτό τ' κόκκινο φακίνο έχει τ' όλο όνομα μ' ένα λ...

—Πώς αυτό ;

—Μάλιστα... Πήγα στο μαγαζί τού Φρανξέν, έδω άντίκρι, να πάω μερικές πρόξες. Τότε μούδειξε τή γυαλιά και μού είπε : «—Νά, κίριε 'Ορτελαίν, κάτι που πρέπει να προσφέρτε στην κυρία σας : 'Εναν χρυσόκόκκινο Κυριανό. Θά την εύχαριστήση πολύ !...»

'Εναν Κυριανό !... Δέν είχα ποτέ μου φανταστή πώς ύπαρχε φάκι Κυριανός ! Και όμως, αυτό είνε τ' έσπεριονικό όνομα αυτών των φακίων. Τά λένε Κυριανούς, καθώς μού έξηγήθη τ' κ. Φρανξέν. Τό άγόρασα λοιπόν κ' έγω και σέρτηρα πώς θά σ' εύχαριστήση αυτό. Κί' έπειτα, έβραζε καμιά φορά, άν τυχόν και πεθάνω, θάχης κάτι να μ' θυμάσαι...

Καθώς ήταν αισθηματική ή κ. 'Ορτελαίν, συγκινήθηκε πολύ μ' αυτά τ' λόγια κ' άμέσως άνέλαβε τ' χρυσόφαρο από τήν προστάσια της.

'Εδώ πρέπει να πούμε, ένα κείνος από τους άναγνώστες μας, που τυχόν δέν έτιχε να τ' ξέρουν, ότι τ' κοκκινόχρυσια αυτά φακία τού γλυκού νερού λέγονται Κυριανόι, κ' άχι βέβαια Κυριανόι !... 'Ο κ.

'Ορτελαίν όμως άλλαξε λιγάκι τ' όνομα τού χρυσόφαρου, είτε από φιλαντία, είτε κ' έξ αίτιας τού κ. Φρανξέν, που τού σερβίρισε έτσι τ' όνομα, για να είναι εύκολώτερα τόν πελάτη τον κ' άγοράση τ' φακία, (αλλά μ' ή τή γυαλιά, έννοιας). Άδθω έμπορικό κόλπο, που είχε κομποκαταρκτέσ ανέπειες...

'Αλλοίμονο !... 'Υστερ' από τρείς μήνες ό κ. 'Ορτελαίν πέρασε ξαμικά από συγκοπή, άφηνοντας τήν χήρα τόν άταρηγόρητη.

'Η δυστυχισμένη κ. 'Ορτελαίν κάλεσε τή μεγαλύτερη άδελφή της, τήν δεσποινίδα 'Ορτανσία Σουντέν, να συγκοπήσει στο σπίτι της. 'Η γεροντοκόρη λάτρεινε τή μικρότερη άδελφή της σάν μητέρα κ' όλη της ή έννοια ήτανε πως να δείχνη κάθε τιμή και δόξα στη μνήμη τού μακαρίτη. 'Όλα τ' πράγματα τού συνηνεμένου κατόντησαν ιερά κειμήλια κ' άτ' όλα περισοτόρη, φυσικά, τ' κόκκινο φακία μέσα στη γυαλιά τον. 'Ητανε ένα πράγμα ζωντανό αυτό τ' φακία, που είχε μάλιστα και τ' όνομα τού μακαρίτη. Κί' ή χήρα τώρα απέδειξε προφητική έννοια σέ ζείνα τ' λόγια τού συνηνεμένου :

—'Αν τυχόν θά πεθάνω, θάχης κάτι να μ' θυμάσαι !...

Λίγα παιδιά άγαμήθρησαν σ' αυτών τόν κόσμο, όσο εκείνο τ' φακία, ό Κυριανός ! Κί' ή δού γυνάικε, μόλις άνοιγαν τ' μάτια τους, κάθε πρωί άρχιζαν τήν περιποίηση τού Κυριανού. Καθάρσιζαν μ' προσοχή τ' χαιμάκια του, τού άλλάζαν σιγά—σιγά τ' νερό, φρόντιζαν να τού βρούν μικρά, μικροσκοπικά σχεδόν σκουληκία. Σκέπτηκαν, μάλιστα, να ρωτήσουν τους ειδικούς για τήν κατάλληλότερη τροφή τού φακίου και παράγγειλαν στο Παρίσι, σέ ειδικό κατάστημα, τ' φαί τού Κυ-

ριανού. Δέκα φορές τή μέρα θερμομετρούσαν τ' νερό του και κανόνιζαν τή θερμοκρασία μ' καμιάτά πάγιο. 'Εν' άλόγεμα όμως ό Κυριανός φαινόταν κακοδιάθετος. Άνογιόλιε πολύ συχνά τ' σπάραγμα του, σάν να άσφυκτιούσε, και δέν κοιμότανε μ' κέφι. Άμέσως κάλεσαν τόν κτηνίατρο. 'Ο άνθρωπος, σινηθισμένος να κίτ' άνη άγέλαδες κ' άλογα, δέν ήξερε τί να κάνει μπροστά σ' κείνον τόν ύδρατο στομάχο όργανισμό τού φακίου, τόν χωρίς καμιά έκφορα και χωρίς θερμοκρασία. 'Απότομο, για να δείξη πως κάτι κάνει, βού ήξε ένα πούπουλο στο λάδι, κ' έστάξε τρείς σταλαγματίες στο στόμα τού Κυριανού. 'Επειτα τόν παράτησε μέσα στο νερό. Τό φαί άρχισε να ξερνά μ' άηλια τ' λάδι, και ό τού θάμματος, έγινε καλά !...

ΦΙΛΙΠ ΑΡΤΟΥΑ

Άπ' αυτή τή φασαρία ή δεσποινίς 'Ορτανσία κατάλαβε τήν αφάνταστη άδυναμία της άδελφής της για τόν Κυριανό, τή ζωντανή ανάμνηση τού συνηνεμένου τού άνδρός της. Τί θά γινότανε λοιπόν, άν καμιά φορά τ' καζάρωνε τ' φακία ; 'Η δεσποινίς 'Ορτανσία ούτε τοκμοίσε να φανταστή μ' τέτοια τραγωδία !...

Και όμως, αλλοίμονο ! 'Ενα πρωί, που ή άδελφή της ήταν έξω, ή γεροντοκόρη είδε μ' άπερίγραπτο τρόμο και άγωνία τ' φακία να έπιπλή νερό στην έπιφάνεια τού νερού τού... 'Αμέσως ή στοργή της έβρανε τήν κατάλληλη έπινεση. 'Επρέξε άντίκρι, στο μαγαζί τού κ. Φρανξέν, κ' έβραε βιαστικά ένα άλλο χρυσόφαρο, άκριβώς τού ίδιου μεγέθους, τ' όμοιος μέσα στη γυαλιά, αφού έβγαλε τ' νερό, κ' άνέπνευσε καταπραϊσμημένη.

'Η κ. 'Ορτελαίν έξακολουθήσε να δίνη στο ξένο εκείνο φαί τ' όδια τρυφερά έπιπτα. Τυβάνε τίς τίς τρελλές περιποήσεις κ' ήταν ευσχερημένη, μέσα στη μεγαλοχρία της.

'Ο καρμός πέρασε κ' ό δεύτερος αυτός Κυριανός βρέθηκε ψάχος μ' ένα μέρα. 'Η δεσποινίς 'Ορτανσία όμως άγωνιούσε. Τόν άντικα έστήσε στη στιγμή κ' έβαν τρίτο, κ' αυτών μ' έναν τέτατο. 'Επειτα ήθε ό πέμπτος, κ' ή κ. 'Ορτελαίν, που δέν είχε τήν παραινική ιδέα περί της ζωής των κυριανών, τούς φανταζότανε κοροκοζώητους.

Μιά μέρα, όστόσο, λίγο έλαψε να σιμδή τ' άνεπανόρθο κ' ή δυνατισμένη ή γεροντοκόρη πέρασε σιγίμεις πραγματικές άγωνίες. 'Εδώ ή άδελφή της έλειπε για έπίσκεψη στην άδελφή τού διαγίωρου, ό Κυριανός, ό πέμπτος, παραινικό, πέρασε μέσα σέ λίγα λεπτά !... 'Η δεσποινίς 'Ορτανσία, έπιλωμένη άκίνητη στο κρεβάτι από τους ρευματισμούς της, δέν μπορούσε να τρέξη ν' άγοράση άλλο φαί. Τί να κάνει ;

—Γρήγορα, Μαρία ! φώναζε στην ύπηρετρια. Τρέχα στού Φρανξέν, άντίκρι, και φέρε μου άμέσως ένα χρυσόφαρο, έμοιο μ' αυτό έδώ !... 'Αν ή άδελφή μου δέν βρη τόν Κυριανό της, βταν γρήσει, θ' άφρωστήση !...

'Η Μαρία γρήσις γρήγορα λαχανιασμένη, φέρνοντας μέσα σ' ένα ποτήρι ένα μικροσκοπικό φακία.

—Τρελλάβραχε, κορίτσι μου ! Τ' είν' αυτό ;... της φώναζε ή γεροντοκόρη.

—Δεσποινίς, δέν είχε άλλο, άπάντησε ή ύπηρετρια. 'Ενα και μοναχό. Τί να κάνω ; Τό πήρα...

—Παναγίτσα μου ! φώναζε ή 'Ορτανσία. Κί' άκούω τήν κυρία σου ν' άνεβαίνει τίς σκάλες ! Τί να κάνουμε τώρα ;... Ρίξτε γρήγορα μέσα στη γυαλιά και βγάλε τ' άλλο. 'Ο Θεός να βρήη τ' φακία του ! Γρήγορα !...

'Η κ. 'Ορτελαίν μπηκε στο σαλόνι κ' ή πρώτη της δουλειά ήταν να πάη να ιδή τ' χρυσόφαρο.

—Τ' είν' αυτό ;... ρώτησε κατάπληκτη. Τ' είν' αυτό τ' χτικιάρικο ;

Πούνα ό Κυριανός μου, ό Κυριανός μου ;...

'Η δεσποινίς 'Ορτανσία συγκέντρωσε νομοιάς όλη τή δύναμη της κριτικιστικής της. 'Επρεπε να σόση τήν κατάσταση.

—Λοιπόν, θά σου τ' ά πό όλα ! φώναζε. Φαντάσου... 'Ο Κυριανός ήταν φαίνεται θηλικός !... Τόν είδα ξαμικά να κάνει κάτι σπασμοειδέσ κινήσεις, ν' άγωνιά, και σχεδόν άμέσως, γέννησε αυτό τ' μικρό... Πέρασε όμως πάνω στη γέννα !...

'Η κ. 'Ορτελαίν, ευσχεώς, δέν είχε ιδέα ίχθυολογίας. Κάθησε κατασκαμμένη κοντά στη γυαλιά, συγκρατώντας μ' τ' ά δύο της χέρια τους παλμούς της καρδιάς της. Τά μάτια της γέμισαν δάκρυα. Ψιθύρισε :

—Τόν δυστυχισμένο μου τόν Κυριανό !... Πάλι καλά που δέν πέθανε και τ' μικρό !... 'Εσι, τ' μού άχιστον μ' έμεινε και τ' παιδί του, σάρκα από τήν σάρκα του, κάτι από τόν ίδιο τόν έαυτό του !... Κί' αυτό τ' μικρό, μ' τήν περιποίησή που θά τούχομαι, έννοια σου, και θά ζήση πολλά χρόνια !...

Κί' ή ζωή ξαναπήρε τ' δρόμο της. 'Η μαραμένη έκείνη γυναικεία καρδιά είχε πάλι κάτι ν' αγαπά. Και δέν ζητούσε τίποτε γεροντοκόρη...

M. ZAMAKOΪS

—Τ' είν' αυτό τ' χτικιάρικο ;... ρώτησε ή κ. 'Ορτελαίν.